

Rijkswet van [XXX], houdende regels met betrekking tot het bereiken van houdbare overheidsfinanciën door het land Aruba (Rijkswet houdbare overheidsfinanciën Aruba)

Wij Willem-Alexander, bij de gratie Gods, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben,

dat de regeringen van Aruba en Nederland op 4 juni 2024 een bestuurlijk akkoord zijn overeengekomen waarin onder meer afspraken zijn gemaakt over de totstandbrenging van een nieuw wettelijk kader, van tijdelijke aard, bevattende normen voor houdbare overheidsfinanciën van Aruba en toezicht op de naleving van die normen door Aruba vanuit het Koninkrijk;

dat de regeringen van Aruba en Nederland op basis van samenwerking tussen gelijkwaardige partners het nieuwe wettelijke kader onderling willen regelen bij rijkswet op grond van artikel 38, tweede lid, van het Statuut voor het Koninkrijk;

Zo is het, dat Wij, de Afdeling advisering van de Raad van State van het Koninkrijk gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, de bepalingen van het Statuut voor het Koninkrijk in acht genomen zijnde, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Hoofdstuk 1. Algemene bepaling

Artikel 1. Begripsbepaling

In deze rijkswet en de daarop berustende bepalingen wordt tenzij anders bepaald, verstaan onder:

begroting: bij landsverordening vastgestelde begroting als bedoeld in artikel V.12, eerste, tweede en derde lid, van de Staatsregeling van Aruba;

begrotingswijziging: bij landsverordening vastgestelde wijziging van de begroting;

collectieve sector: het land Aruba tezamen met de rechtspersonen die met toepassing van artikel 8 als zodanig zijn aangewezen;

College: College Aruba financieel toezicht als bedoeld in artikel 14, eerste lid;

jaarverslag: document dat terugblijkt op de financiën en het beleid van het afgelopen begrotingsjaar en dat ook de jaarrekening van het land Aruba omvat;

kapitaalleningen: leningen om kapitaaluitgaven te dekken;

kapitaaluitgaven: uitgaven aan niet-financiële activa volgens de definitie van het Government Finance Statistics Manual van het Internationaal Monetair Fonds;

meerjarenbegroting: begroting met ramingen van het land Aruba voor ten minste vier op het desbetreffende begrotingsjaar volgende jaren;

ontwerpbegroting: ontwerp voor een landsverordening tot vaststelling van een begroting;

Onze Minister: Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties;

overige leningen: leningen bedoeld om andere dan kapitaaluitgaven te dekken;

primair saldo: verschil tussen de inkomsten en de uitgaven van het land Aruba exclusief rentelasten;

primair saldonorm: norm voor het primair saldo, bedoeld in artikel 3, onder b;

Protocol 2015: protocol houdende Afspraken tussen de regeringen van Aruba en Nederland over de openbare financiën van Aruba d.d. 2 mei 2015;

schuld: geconsolideerde schuld van de sector overheid voor de som van schuldtitels i) chartaal geld en deposito's, ii) schuldbewijzen en iii) leningen, gewaardeerd tegen nominale waarde, alle overeenkomstig de definities van de Public Sector Debt Statistics Manual (PSDSM) van het Internationaal Monetair Fonds;

schuldquote: totale geconsolideerde schuld van de collectieve sector uitgedrukt als percentage van het bruto binnenlands product van het land Aruba;

Staten: Staten van Aruba.

Hoofdstuk 2. Normen voor toezicht

Artikel 2. Begrip begroting

Voor de toepassing van dit hoofdstuk wordt onder begroting mede verstaan de ontwerpbegroting, de begrotingswijziging en de meerjarenbegroting.

Artikel 3. Financiële normen: schuldquote en primair saldo

1. De begroting en het jaarverslag voldoen aan:
  - a. een norm voor de schuldquote van de collectieve sector;
  - b. een norm voor het primair saldo.
2. De cijfermatige waarden van de normen, bedoeld in het eerste lid, zijn bepaald in de Landsverordening waarborging houdbare overheidsfinanciën.

Artikel 4. Financiële normen: convergentie

1. De begroting en het jaarverslag bevatten een convergentieparagraaf waarin wordt toegelicht hoe de schuldquote en het primair saldo zich op de middellange termijn in verhouding tot de norm, bedoeld in artikel 3, eerste lid, onder a, zullen ontwikkelen respectievelijk hebben ontwikkeld.
2. De begroting bevat een risicoreserve.
3. De Landsverordening waarborging houdbare overheidsfinanciën bepaalt de omvang van de risicoreserve en de voorwaarden voor benutting daarvan.
4. Indien in enig begrotingsjaar, in afwijking van de convergentieparagraaf, bedoeld in het eerste lid, de schuldquote toeneemt, zal voor het daaropvolgende jaar de norm voor het primair saldo met één procentpunt worden verhoogd.

Artikel 5. Financieel beheer normen

1. De begroting, de uitvoeringsrapportage en het jaarverslag worden overeenkomstig de aanleverdata, bedoeld in respectievelijk de artikelen 6, 7, 25 en 26, aangeleverd bij het College.
2. De begroting en het jaarverslag zijn ingericht conform de geldende comptabiliteitsvoorschriften en voldoen aan de criteria van ordelijkheid en controleerbaarheid.
3. In de begroting zijn alle verwachte inkomsten en uitgaven opgenomen en deze zijn toereikend toegelicht.
4. De begroting is actueel en realistisch.
5. De jaarrekening is voorzien van een goedkeurende accountantsverklaring op getrouwheid.
6. Onverminderd andere wettelijke regelingen van Aruba met betrekking tot de samenstelling van de begroting van Aruba, bevatten de begroting en het jaarverslag:
  - a. een risicoparagraaf,
  - b. een collectieve sectorparagraaf,
  - c. een deelnemingenparagraaf, en
  - d. een financieel beheerparagraaf.
7. Het College kan Onze Minister van Financiën van Aruba aanbevelingen doen ter verbetering van het financieel beheer.

Artikel 6. Uitvoeringsrapportage

1. Onze Minister van Financiën van Aruba zendt uiterlijk zes weken na afloop van ieder kwartaal een uitvoeringsrapportage aan het College en aan de Staten.
2. De uitvoeringsrapportage is voorzien van een toelichting.
3. Het College en Onze Minister van Financiën van Aruba stellen het model van de uitvoeringsrapportage gezamenlijk vast.

Artikel 7. Jaarverslag

1. Zo spoedig mogelijk nadat een jaarverslag is vastgesteld, maar uiterlijk op 15 december van ieder jaar, verstrekt Onze Minister van Financiën van Aruba een afschrift van het vastgestelde jaarverslag over het voorafgaande kalenderjaar aan het College.
2. Binnen dertig dagen na ontvangst van het jaarverslag brengt het College een rapport uit waaruit blijkt in hoeverre het jaarverslag voldoet aan de normen van dit hoofdstuk.

Artikel 8. Collectieve sector

1. Onze Minister en Onze Minister van Financiën van Aruba stellen periodiek, maar ten minste eenmaal in vijf jaar en na advies van het Centraal Bureau voor de Statistiek van Aruba voor 1 september vast, welke rechtspersonen worden gerekend tot de collectieve sector.
2. Op verzoek van Onze Minister van Aruba van Financiën adviseert het Centraal Bureau Statistiek van Aruba Onze Minister en Onze Minister van Financiën van Aruba:
  - a. binnen één jaar na oprichting van een nieuwe rechtspersoon waarin de overheid van Aruba een bestuurlijk of een nieuw financieel belang heeft, of de rechtspersoon tot de collectieve sector moet worden gerekend;
  - b. of het besluit tot het ingevolge het eerste lid rekenen van een rechtspersoon tot de collectieve sector, maar waarin het bestuurlijk of financieel belang is gewijzigd, moet worden ingetrokken.
3. Na ontvangst van het advies, bedoeld in het tweede lid, stellen Onze Minister en Onze Minister van Financiën van Aruba vast of de rechtspersoon tot de collectieve sector wordt gerekend.
4. Bij het vaststellen van de rechtspersonen die tot de collectieve sector worden gerekend, bedoeld in het eerste en tweede lid, is de meest recente versie van het Government Finance Statistics Manual van het Internationaal Monetair Fonds leidend.
5. Onze Minister van Financiën van Aruba stelt het College en de rechtspersonen, bedoeld in het eerste en derde lid, schriftelijk in kennis van dit besluit tot vaststelling.
6. Onze Minister van Financiën van Aruba rapporteert uiterlijk op 15 december aan het College over de schuldgegevens van het voorafgaande jaar van de collectieve sector, bedoeld in het eerste lid.
7. Bij het samenstellen van de schuldgegevens van de collectieve sector, bedoeld in het zesde lid, is de meest recente versie van de Public Sector Debt Statistics Manual (PSDSM) van het Internationaal Monetair Fonds leidend.
8. Het advies van het Centraal Bureau voor de Statistiek van Aruba, bedoeld in het eerste en tweede lid, en de rapportage van Onze Minister van Financiën van Aruba, bedoeld in het zesde lid, komen tot stand na advies van het Centraal Bureau voor de Statistiek van Nederland overeenkomstig de daartoe gezamenlijk vastgelegde werkwijze.
9. Het Centraal Bureau voor de Statistiek van Aruba motiveert afwijkingen van het advies van het Centraal Bureau voor de Statistiek van Nederland, bedoeld in het achtste lid, in het advies aan Onze Minister en Onze Minister van Financiën van Aruba.
10. Onze Minister van Financiën van Aruba motiveert afwijkingen van het advies van het Centraal Bureau voor de Statistiek van Nederland, bedoeld in het achtste lid, in de rapportage aan het College, bedoeld in het vijfde lid.
11. Het College betreft de rechtspersonen, bedoeld in het eerste en derde lid, met ingang van het volgende begrotingsjaar bij de toetsing aan de normen die betrekking hebben op de collectieve sector.

Hoofdstuk 3 Leningen

Artikel 9. Geldleningen

1. Bij geldleningen wordt in deze rijkswet onderscheid gemaakt tussen:
  - a. kapitaalleningen;
  - b. overige leningen.
2. De financieringsbehoefte voor het begrotingsjaar wordt in de begroting bepaald. Bij aanbidding aan het College gaat de vastgestelde begroting vergezeld van een toelichting over de wijze waarop wordt voorzien in de financieringsbehoefte. Deze toelichting is niet openbaar.
3. Geldleningen ten laste van Aruba worden steeds aangetrokken tegen marktconforme leenvoorwaarden.
4. De Centrale Bank van Aruba adviseert Onze Minister van Financiën van Aruba over de leenvoorwaarden van geldleningen die onderhands worden aangetrokken.
5. Onze Minister van Financiën van Aruba kan, in overeenstemming met een beslissing daarover van de raad van ministers van het Koninkrijk, gemotiveerd afwijken van het advies, bedoeld in het vierde lid.
6. Van de aangetrokken geldleningen, bedoeld in het eerste lid, wordt melding gemaakt in de uitvoeringsrapportage, bedoeld in artikel 6.
7. Na het aantrekken van een geldlening ontvangt het College van Onze Minister van Financiën van Aruba binnen 30 dagen het advies van de Centrale Bank van Aruba, bedoeld in het vierde lid, alsmede de documentatie van geldleningen die zijn aangetrokken en bij afwijking van het advies ook het gemotiveerde besluit van Onze Minister van Financiën van Aruba, bedoeld in het vijfde lid.

Artikel 10. Leenfaciliteit

1. Indien uit het besluit, bedoeld in artikel 27, tweede lid, volgt dat Aruba in het lopende begrotingsjaar voldoet aan de normen in de kolom (I) Leenfaciliteit van het toetsingskader in de bijlage bij deze rijkswet, biedt de Staat der Nederlanden op verzoek van het land Aruba kapitaalleningen aan als bedoeld in artikel 9, eerste lid, onder a, telkens voor het gevraagde bedrag, tegen het actuele rendement op staatsleningen van de desbetreffende looptijd.
2. Na een leenverzoek van Aruba als bedoeld in het eerste lid, adviseert het College de Staat der Nederlanden over kapitaalleningen als bedoeld in het eerste lid.
3. Het wisselkoersrisico samenhangend met de leenfaciliteit wordt gedragen door de Staat der Nederlanden.

Hoofdstuk 4 Buitengewone gebeurtenissen

Artikel 11. Buitengewone gebeurtenis

1. Indien sprake is van een buitengewone gebeurtenis met macro-economische gevolgen met negatieve budgettaire gevolgen met een omvang van ten minste 1,5% van het bruto binnenlands product van Aruba, kan Onze Minister van Financiën van Aruba, handelende in overeenstemming met het gevoelen van de Staten en vervolgens in overeenstemming met een besluit daarover van de raad van ministers van het Koninkrijk, besluiten in het lopende begrotingsjaar af te wijken van de primair saldonorm.
2. Indien in spoedeisende gevallen een besluit van de raad van ministers van het Koninkrijk niet kan worden afgewacht, kan Onze Minister van Financiën van Aruba, handelende in overeenstemming met het gevoelen van de Staten en met de voorzitter van de raad van ministers van het Koninkrijk, verplichtingen aangaan die niet voortvloeien uit de uitvoering van de begroting.
3. Indien geen contact mogelijk is met de voorzitter van de raad van ministers van het Koninkrijk, kan Onze Minister van Financiën van Aruba, handelende in overeenstemming met het gevoelen van de Staten, de noodzakelijke maatregelen treffen die kunnen leiden tot een afwijking van de primair saldonorm.

Artikel 12. Advisering buitengewone gebeurtenis

1. Op verzoek van Onze Minister van Financiën van Aruba adviseert de Centrale Bank van Aruba binnen 14 dagen over de verwachte macro-economische gevolgen van de buitengewone gebeurtenis, bedoeld in artikel 11, eerste lid. De Centrale Bank van Aruba zendt gelijk met het advies een afschrift aan de raad van ministers van het Koninkrijk door tussenkomst van Onze Minister.
2. Op verzoek van Onze Minister adviseert het College door tussenkomst van Onze Minister binnen 14 dagen de raad van ministers van het Koninkrijk over de verwachte budgettaire gevolgen van de buitengewone gebeurtenis, bedoeld in artikel 11, eerste lid. Het College zendt gelijk met het advies een afschrift aan Onze Minister van Financiën van Aruba.

Artikel 13. Vervolprocedure buitengewone gebeurtenis

1. Zo spoedig mogelijk na een besluit als bedoeld in artikel 11 doch uiterlijk binnen 30 dagen, zendt Onze Minister van Financiën van Aruba een ontwerp-begrotingswijziging aan het College.
2. Na een besluit als bedoeld in artikel 11, eerste lid, vindt periodiek, doch ten minste twee keer per jaar, overleg plaats tussen Onze Minister en Onze Minister van Financiën van Aruba over de gevolgen van de buitengewone gebeurtenis.
3. Uiterlijk op 15 december kan de raad van ministers van het Koninkrijk, na advies van de Centrale Bank van Aruba en het College, overeenkomstig artikel 12, eerste en tweede lid, besluiten of ook in het volgende begrotingsjaar afwijking van de primair saldonorm is toegestaan.
4. Na afloop van de periode waarin is afgeweken van de primair saldonorm, bedoeld in artikel 11, eerste lid, wordt in de convergentieparagraaf, bedoeld in artikel 4, eerste lid, toegelicht op welke wijze de budgettaire gevolgen, bedoeld in artikel 11, eerste lid, worden opgevangen.

Hoofdstuk 5 Het College Aruba financieel toezicht

Artikel 14. Taken

1. Er is een College Aruba financieel toezicht dat onverminderd het elders in deze rijkswet vermelde als taak heeft het beoordelen van de begroting, de uitvoeringsrapportage en het jaarverslag aan de hand van de normen, bedoeld in hoofdstuk 2, en het adviseren van de raad van minister van het Koninkrijk door tussenkomst van Onze Minister over de naleving door Aruba van deze normen.
2. Onze Minister kan, in overeenstemming met Onze Minister van Financiën van Aruba, en na instemming van de raad van ministers van het Koninkrijk beleidsregels vaststellen en algemene en bijzondere aanwijzingen geven ten aanzien van de uitoefening van de in deze rijkswet aan het College toegekende taken en bevoegdheden.
3. Het College kan Onze Minister van Financiën van Aruba en de raad van ministers van het Koninkrijk door tussenkomst van Onze Minister, schriftelijk en vertrouwelijk informeren over risico's ten aanzien van de houdbaarheid van de overheidsfinanciën van Aruba.
4. Het College verstrekt desgevraagd inlichtingen over zijn werkzaamheden aan Onze Minister, aan Onze Minister van Financiën van Nederland, aan Onze Minister van Financiën van Aruba en aan de Staten.
5. Het College zendt eens per halfjaar, door tussenkomst van Onze Minister, een schriftelijk verslag over zijn werkzaamheden aan de raad van ministers van het Koninkrijk en de beide Kamers der Staten-Generaal, en door tussenkomst van Onze Minister van Financiën van Aruba, aan de ministerraad van Aruba en aan de Staten.

Artikel 15. Inrichting en rechtspositie

1. Het College bestaat uit een voorzitter en twee andere leden.
2. De voorzitter en de andere leden worden op grond van deskundigheid benoemd. Over de benoeming beslist de raad van ministers van het Koninkrijk volgens de volgende procedure:
  - a. de voorzitter op aanbeveling van Onze Minister-President, in zijn hoedanigheid van voorzitter van de raad van ministers van het Koninkrijk;

VOORSTEL VAN RIJKSWET HOFA

- b. een lid in overeenstemming met het gevoelen van de ministerraad van Aruba op aanbeveling van Onze Minister-President van dat land;
- c. een lid in overeenstemming met het gevoelen van de ministerraad van Nederland op aanbeveling van Onze Minister-President van dat land.
3. De leden worden benoemd bij koninklijk besluit op voordracht van Onze Minister.
4. De leden van het College oefenen hun functie uit zonder last.
5. De leden worden benoemd voor een periode van drie jaar. Zij kunnen daarna worden herbenoemd.
6. Een lid wordt op eigen verzoek ontslagen.
7. Een lid kan worden geschorst of ontslagen wegens ongeschiktheid voor de vervulde functie, dan wel wegens andere zwaarwegende in zijn persoon gelegen redenen, dan wel wegens het aanvaarden van een ambt, betrekking of functie als bedoeld in artikel 16, eerste en derde lid.
8. De raad van ministers van het Koninkrijk beslist over schorsing en ontslag. Schorsing en ontslag geschieden bij koninklijk besluit op voordracht van Onze Minister. Over ontslag wordt de aanbevelende Minister-President of de voorzitter van de raad van ministers van het Koninkrijk, bedoeld in het tweede lid, vooraf geconsulteerd.
9. Voorafgaande aan een ontslag of een schorsing als bedoeld in het zevende lid wordt het College gehoord, tenzij de omstandigheden met betrekking tot het ontslag of de schorsing dat horen belemmeren.
10. Onze Minister stelt in overeenstemming met Onze Minister van Financiën van Aruba de vaste vergoeding van de leden van het College vast. Hierbij wordt de toepasselijke salarisschaal zoals overeengekomen in de laatstelijk afgesloten collectieve arbeidsovereenkomst voor rijksambtenaren en de toepasselijke deeltijdfactor aangegeven. De leden hebben voorts overeenkomstig hetgeen daarover is overeengekomen in de laatstelijk afgesloten collectieve arbeidsovereenkomst voor rijksambtenaren recht op vergoeding van reis- en verblijfskosten. Daarnaast hebben de leden op declaratiebasis recht op vergoeding van kosten van internationale telefoongesprekken die zij maken in het kader van de werkzaamheden voor het College.

Artikel 16. Nevenfuncties

1. Een lid van het College kan niet tevens zijn:
  - a. Gouverneur;
  - b. minister of staatssecretaris;
  - c. commissaris van de Koning of gedeputeerde in Nederland;
  - d. lid van de Staten of van de Staten van een ander land van het Koninkrijk of van de Staten-Generaal;
  - e. burgemeester of wethouder, dan wel gezaghebber of eilandgedeputeerde;
  - f. lid van de Raad van Advies van Aruba, Curaçao of Sint Maarten;
  - g. lid, staatsraad of staatsraad in buitengewone dienst van de Raad van State of van de Raad van State van het Koninkrijk;
  - h. lid van de Algemene Rekenkamer van een land van het Koninkrijk;
  - i. lid van de Sociaal Economische Raad van een ander land van het Koninkrijk;
  - j. ombudsman of substituut-ombudsman van een land van het Koninkrijk;
  - k. ambtenaar bij, of als zelfstandige werkzaam voor, een bestuursorgaan of een daaronder ressorterende instelling, dienst of bedrijf van Aruba of een ander land van het Koninkrijk;
2. Een gewezen minister, staatssecretaris, lid van de Staten-Generaal of van de Staten van Aruba, Curaçao of Sint Maarten, kan niet binnen vijf jaar na de beëindiging van zijn ambtsperiode worden benoemd tot lid van het College.
3. Een lid vervult voor het overige geen andere betrekking of nevenfunctie die ongewenst is met het oog op een goede vervulling van zijn functie of de handhaving van zijn onafhankelijkheid of van het vertrouwen daarin.
4. Een lid meldt het voornemen tot het aanvaarden van een andere betrekking of nevenfunctie aan het College. Het College informeert Onze Minister en Onze Minister van Financiën van Aruba.
5. Het College maakt de nevenfuncties en andere betrekkingen van een lid openbaar. Openbaarmaking geschiedt bij zijn benoeming en voorts door jaarlijkse publicatie van een opgave van deze nevenfuncties en andere betrekkingen in de Staatscourant en in de Landscourant van Aruba.

Artikel 17. Uitvoering taken

1. Het College stelt ter uitvoering van zijn taken een gedragscode voor deskundigen, gedragsregels voor leden en een bestuursreglement vast, waarin in ieder geval regels over de besluitvorming, werkwijze, procedures en de publicatie van adviezen zijn opgenomen. In het reglement worden voorts regels opgenomen over de verdeling van de werkzaamheden bij de voorbereiding van de besluiten en adviezen van het College.
2. De gedragscode, de gedragsregels en het bestuursreglement worden bekendgemaakt in de Staatscourant en in de Landscourant van Aruba.
3. De voorzitter en de secretaris van het College zien toe op een doelmatige en voorspoedige uitvoering van de taken van het College.
4. Een lid kan zich doen vertegenwoordigen door een ander lid, mits daartoe schriftelijk volmacht is verleend aan dat andere lid. De voorzitter beoordeelt de deugdelijkheid van de volmacht. Een lid kan slechts voor één ander lid als gevolmachtigde optreden.
5. Het College streeft bij het nemen van besluiten naar consensus. Indien bij het nemen van besluiten door het College de stemmen staken, heeft de voorzitter de doorslaggevende stem.

Artikel 18. Secretariaat

1. Het College heeft een secretaris, die aan het hoofd van het secretariaat staat.
2. Aan het secretariaat kunnen medewerkers worden toegevoegd.
3. De secretaris en de medewerkers worden op voordracht van het College vanwege Onze Minister aan het College ter beschikking gesteld.
4. De secretaris en de medewerkers staan onder gezag van het College en leggen uitsluitend aan het College verantwoording af.
5. De secretaris en de medewerkers zijn geen lid van het College.
6. De secretaris en de medewerkers van het College ondersteunen tevens het College financieel toezicht Bonaire, Sint Eustatius en Saba, zoals vastgelegd in de Wet financiën openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba, en het College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten, zoals vastgelegd in de Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten.

Artikel 19. Toelating tot Aruba en het uitoefenen van een beroep of het verrichten van arbeid

1. Voor zover van toepassing, zijn de leden van het College, de secretaris en medewerkers van het secretariaat, alsmede hun echtgenoten of geregistreerde partners en minderjarige kinderen voor zover zij met hen een gemeenschappelijke huishouding voeren, van rechtswege toegelaten tot Aruba.
2. Aan de leden, de secretaris en medewerkers, alsmede aan hun echtgenoten of geregistreerde partners worden geen nadere voorwaarden gesteld voor de uitoefening van een beroep of het verrichten van arbeid in Aruba.

Artikel 20. Bekostiging

De bezoldiging van de leden van het College, de secretaris en de medewerkers van het secretariaat, alsmede de bekostiging van de overige apparaatsuitgaven komen ten laste van de begroting van Onze Minister.

Artikel 21. Informatieplicht

1. Het College is bevoegd, voor zover het dat voor de vervulling van zijn taak noodzakelijk acht, van Onze Minister van Financiën van Aruba gegevens en inlichtingen te verzoeken. Het verzoek geschiedt schriftelijk en gaat gepaard met een omschrijving van het doel van de verzochte gegevens en inlichtingen.
2. Het College is bevoegd, voor zover het dat voor de vervulling van zijn taak noodzakelijk acht, om van een rechtspersoon die tot de collectieve sector behoort, gegevens en inlichtingen te verzoeken. Het verzoek geschiedt schriftelijk aan de rechtspersoon die tot de collectieve sector behoort, met afschrift aan Onze Minister van Financiën van Aruba, en gaat gepaard met een omschrijving van het doel van de verzochte gegevens en inlichtingen.
3. Onze Minister van Financiën van Aruba onderscheidenlijk de rechtspersoon die tot de collectieve sector behoort verstrekt de gegevens en inlichtingen, binnen een door het College

te stellen termijn van ten minste zeven werkdagen. De rechtspersoon doet een afschrift van de verstrekte gegevens toekomen aan onze Minister van Financiën van Aruba.

4. Onze Minister van Financiën van Aruba onderscheidenlijk de rechtspersoon die tot de collectieve sector behoort legt de gegevens en inlichtingen, die bedrijfsgegevens, fabricagegegevens of concurrentiegevoelige bedrijfs- en fabricagegegevens betreffen die door natuurlijke personen of rechtspersonen vertrouwelijk aan de overheid zijn meegedeeld, ter inzage voor het College. De terinzagelegging geschiedt ten kantore van Onze Minister van Financiën van Aruba.

Artikel 22. Geheimhouding

Het College, het secretariaat van het College en de door het College geraadpleegde deskundigen zijn verplicht tot geheimhouding van zaken die hen uit hoofde van hun functie vertrouwelijk ter kennis komen of zijn gekomen dan wel waarvan diegene het vertrouwelijk karakter moet inzien.

Artikel 23. Duurzame toegankelijkheid en beheer van documenten

Het College treft passende maatregelen om zijn documenten duurzaam toegankelijk te maken en te houden.

Artikel 24. Onvoldoende taakuitoefening

1. Indien het College of een lid van het College bij de uitoefening van zijn taak naar het oordeel van Onze Minister of Onze Minister van Financiën van Aruba, ernstig in gebreke blijft, kunnen Onze Minister of Onze Minister van Financiën van Aruba aan de raad van ministers van het Koninkrijk door tussenkomst van Onze Minister een voorstel doen tot het treffen van een noodzakelijke voorziening. Als de raad van ministers van het Koninkrijk hiertoe besluit, treft Onze Minister, in overeenstemming met Onze Minister van Financiën van Aruba, de noodzakelijke voorzieningen.
2. De voorzieningen worden, spoedeisende gevallen uitgezonderd, niet eerder getroffen dan nadat het College in de gelegenheid is gesteld om binnen een door de raad van ministers van het Koninkrijk te stellen termijn alsnog zijn taak naar behoren uit te voeren.

Hoofdstuk 6 De procedure betreffende de zienswijze van en beoordeling door het College

Artikel 25. Zienswijze op de ontwerpbegroting onderscheidenlijk ontwerpbegrotingswijziging

1. Onze Minister van Financiën van Aruba zendt, uiterlijk op 1 juni van ieder jaar, een ontwerpbegroting voor het volgende begrotingsjaar aan het College met het verzoek zijn zienswijze te geven of de ontwerpbegroting in overeenstemming is met de normen, bedoeld in hoofdstuk 2.
2. Onze Minister van Financiën van Aruba zendt, voorafgaand aan de indiening bij de Staten, een ontwerpbegrotingswijziging aan het College met het verzoek zijn zienswijze te geven of de ontwerpbegrotingswijziging in overeenstemming is met de normen, bedoeld in hoofdstuk 2.
3. Binnen dertig dagen na ontvangst van de ontwerpbegroting onderscheidenlijk ontwerpbegrotingswijziging geeft het College zijn zienswijze. Indien het College van oordeel is dat de ontwerpbegroting onderscheidenlijk ontwerpbegrotingswijziging niet in overeenstemming is met de normen, bedoeld in hoofdstuk 2, bevat de zienswijze gemotiveerde bevindingen met betrekking tot de uitgevoerde beoordeling aan de hand van deze normen en aanbevelingen met betrekking tot de wijze waarop de ontwerpbegroting onderscheidenlijk ontwerpbegrotingswijziging in overeenstemming met deze normen kan worden gebracht.
4. Indien de zienswijze, bedoeld in het derde lid, strekt tot aanpassing van de ontwerpbegroting onderscheidenlijk ontwerpbegrotingswijziging, vindt binnen 14 dagen een overleg plaats tussen Onze Minister van Financiën van Aruba en het College. Onze Minister van Financiën Aruba kan zich daartoe laten vergezellen door een door hem aangewezen adviseur.

5. De aan de Staten aangeboden ontwerpbegroting onderscheidenlijk ontwerpbegrotingswijziging gaat vergezeld van de zienswijze, bedoeld in het derde lid, waarbij in de memorie van toelichting wordt aangegeven in hoeverre en op welke wijze rekening is gehouden met de zienswijze.

Artikel 26. Beoordeling van de vastgestelde begroting onderscheidenlijk vastgestelde begrotingswijziging

1. Zo spoedig mogelijk nadat een ontwerpbegroting is vastgesteld, doch uiterlijk 15 december van dat jaar, of zo spoedig mogelijk nadat een begrotingswijziging is vastgesteld, zendt Onze Minister van Financiën van Aruba die vastgestelde begroting of vastgestelde begrotingswijziging aan het College.
2. Binnen vijftien werkdagen na ontvangst van de begroting onderscheidenlijk begrotingswijziging, bedoeld in het eerste lid, brengt het College aan Onze Minister van Financiën van Aruba een rapport uit waaruit blijkt dat:
  - a. de begroting onderscheidenlijk de begrotingswijziging in overeenstemming is met de normen, bedoeld in hoofdstuk 2, of
  - b. de begroting onderscheidenlijk de begrotingswijziging geheel of gedeeltelijk niet in overeenstemming is met de normen, bedoeld in hoofdstuk 2; in een zodanig geval bevat het rapport:
    - i. de gemotiveerde bevindingen met betrekking tot de uitgevoerde toetsing aan de hand van de normen bedoeld in hoofdstuk 2, en
    - ii. aanbevelingen met betrekking tot de wijze waarop de begroting onderscheidenlijk de begrotingswijziging in overeenstemming met deze normen kan worden gebracht.
3. Indien een rapport als bedoeld in het tweede lid, onder b, is uitgebracht, treden Onze Minister van Financiën van Aruba en het College, binnen 5 werkdagen na ontvangst van het rapport, in overleg.
4. Na dit overleg brengt het College een rapport uit, binnen 5 werkdagen, aan Onze Minister van Financiën van Aruba inhoudende dat:
  - a. de begroting onderscheidenlijk de begrotingswijziging in overeenstemming is met de normen, bedoeld in hoofdstuk 2, of
  - b. de begroting onderscheidenlijk de begrotingswijziging geheel of gedeeltelijk niet in overeenstemming is met de normen, bedoeld in hoofdstuk 2; in een zodanig geval bevat het rapport:
    - i. de gemotiveerde bevindingen met betrekking tot de uitgevoerde toetsing aan de hand van de normen bedoeld in hoofdstuk 2, en
    - ii. aanbevelingen met betrekking tot de wijze waarop de begroting onderscheidenlijk de begrotingswijziging in overeenstemming met deze normen kan worden gebracht.
5. Indien er sprake is van een rapport als bedoeld in het vierde lid, onder b, deelt Onze Minister van Financiën van Aruba binnen vijf werkdagen na ontvangst van dat rapport aan het College mee, in hoeverre en op welke wijze rekening zal worden gehouden met die aanbevelingen en, indien aan de orde, onder vermelding van de termijnen die daarbij in acht zullen worden genomen.
6. Indien naar het oordeel van het College Onze Minister van Financiën van Aruba de mededeling, bedoeld in het vijfde lid, en de aanbevelingen, bedoeld in het vierde lid, onder b, niet of niet voldoende in acht neemt, dan wel indien Onze Minister van Financiën van Aruba nalaat die mededeling aan het College te doen, geeft het College binnen 5 werkdagen dagen na ontvangst van de mededeling, respectievelijk na het uitblijven ervan, daarover bericht aan Onze Minister van Financiën van Aruba en aan de Staten.

Artikel 27. Jaarlijkse beoordeling naleving normen

1. Het College beoordeelt in hoeverre het land Aruba aan de normen uit het toetsingskader in de bijlage bij deze rijkswet heeft voldaan.
2. Het College zendt door tussenkomst van Onze Minister de beoordeling, bedoeld in het eerste lid, aan de raad van ministers van het Koninkrijk en tegelijkertijd een afschrift van de beoordeling aan Onze Minister van Financiën van Aruba.
3. Uiterlijk op 1 juni voorafgaand aan een begrotingsjaar besluit de raad van ministers van het Koninkrijk aan de hand van de beoordeling, bedoeld in het eerste lid, of Aruba:

- a. toegang krijgt tot de leenfaciliteit, bedoeld in artikel 10, van deze rijkswet, of
- b. in aanmerking komt voor toepassing van licht toezicht als bedoeld in artikel 28 van deze rijkswet, of
- c. heeft voldaan aan de voorwaarden, bedoeld in artikel 42, eerste lid, van deze rijkswet.

Artikel 28. Buiten toepassing laten bepalingen en normen

1. Indien uit het besluit, bedoeld in artikel 27, tweede lid, volgt dat Aruba heeft voldaan aan de normen in de kolom (II) Licht toezicht van het toetsingskader in de bijlage bij deze rijkswet, adviseert het College door tussenkomst van Onze Minister de raad van ministers van het Koninkrijk voor het komende begrotingsjaar de artikelen 6, tweede lid, en 25 buiten toepassing te laten.
2. Indien uit het besluit, bedoeld in artikel 11, eerste lid, of artikel 13, derde lid, volgt dat Aruba mag afwijken van de primair saldonorm, besluit de raad van ministers van het Koninkrijk tevens deze norm en eventueel aan te wijzen normen uit artikel 5 in het betreffende begrotingsjaar buiten toepassing te laten bij de jaarlijkse beoordeling, bedoeld in artikel 27.

Hoofdstuk 7 Aanwijzingen

Artikel 29. Aanwijzing bij het niet voldoen aan de normen

1. Indien na zeven dagen na verzending van het bericht, bedoeld in artikel 26, zesde lid, naar het oordeel van het College sprake blijft van een begroting, respectievelijk een begrotingswijziging, die geheel of ten dele niet voldoet aan de normen, bedoeld in hoofdstuk 2, bericht het College na afloop van die periode dienaangaande de raad van ministers van het Koninkrijk door tussenkomst van Onze Minister.
2. Een bericht als bedoeld in het eerste lid kan vergezeld gaan van een gemotiveerd advies tot het geven van een aanwijzing als bedoeld in het zevende lid van dit artikel. Het College zendt in dat geval een afschrift van het advies aan Onze Minister van Financiën van Aruba en bericht de Staten dat het advies aan de raad van ministers van het Koninkrijk is verzonden.
3. Na ontvangst van het afschrift, bedoeld in het tweede lid, beslist Onze Minister van Financiën van Aruba, in overeenstemming met het gevoelen van de ministerraad van Aruba, zo nodig of de uitvoering van de begroting of een deel daarvan wordt opgeschort. Gedurende de periode dat de uitvoering van de begroting of een deel daarvan is opgeschort, geldt de begroting of het deel van de begroting van het jaar voorafgaande aan het desbetreffende begrotingsjaar.
4. Onze Minister stelt na ontvangst van het bericht, bedoeld in het eerste lid, door tussenkomst van Onze Minister van Financiën van Aruba, de ministerraad van Aruba in de gelegenheid om binnen 14 dagen zijn visie te geven op dit bericht en, indien aanwezig, op het advies, bedoeld in het tweede lid.
5. Alvorens het bericht, bedoeld in het eerste lid, en in voorkomende gevallen vergezeld van een advies als bedoeld in het tweede lid, door te sturen aan de raad van ministers van het Koninkrijk, nodigt Onze Minister binnen 14 dagen Onze Minister van Financiën van Aruba uit voor een bestuurlijk overleg. Indien de ministerraad van Aruba een visie als bedoeld in het derde lid heeft gegeven, wordt deze betrokken in het bestuurlijk overleg. De uitkomsten van dit overleg worden vastgelegd door Onze Minister in overeenstemming met Onze Minister van Financiën van Aruba.
6. Indien er sprake is van een bericht als bedoeld in het eerste lid dat vergezeld gaat van een advies als bedoeld in het tweede lid, stuurt Onze Minister na het overleg, bedoeld in het vijfde lid, het bericht en het advies door aan de raad van ministers van het Koninkrijk. De uitkomsten van het overleg, bedoeld in het vijfde lid, en indien voorhanden de visie van de ministerraad van Aruba, bedoeld in het vierde lid, worden eveneens door Onze Minister meegestuurd aan de raad van ministers van het Koninkrijk.
7. Na toepassing van het zesde lid kan de raad van ministers van het Koninkrijk concluderen tot het geven van een aanwijzing aan Onze Minister van Financiën van Aruba om de begroting zodanig aan te passen dat deze voldoet aan de normen, bedoeld in hoofdstuk 2.
8. Een aanwijzing als bedoeld in het zevende lid geschiedt bij koninklijk besluit op voordracht van Onze Minister, in overeenstemming met het gevoelen van de raad van ministers van het Koninkrijk.

Artikel 30. Aanwijzing bij het uitblijven van een begroting

1. Indien het College op 15 december nog geen vastgestelde begroting van het daaropvolgende begrotingsjaar heeft ontvangen en er, na overleg tussen het College en Onze Minister van Financiën van Aruba, naar het oordeel van het College ook geen uitzicht bestaat dat binnen een redelijke termijn alsnog een vastgestelde begroting zal worden toegezonden, bericht het College dienaangaande de raad van ministers van het Koninkrijk. Onze Minister, Onze Minister van Financiën van Aruba en de Staten ontvangen een afschrift van dit bericht.
2. Artikel 29, tweede, vierde tot en met het zesde, en achtste lid, is van overeenkomstige toepassing. Na toepassing van artikel 29, zesde lid, kan de raad van ministers van het Koninkrijk concluderen tot het geven van een aanwijzing aan Onze Minister van Financiën van Aruba om alsnog zo spoedig mogelijk een begroting aan het College te zenden.

Artikel 31. Aanwijzing bij het uitblijven van een vastgesteld jaarverslag

1. Indien het College op 15 december nog geen vastgesteld jaarverslag over het voorafgaande begrotingsjaar heeft ontvangen en er, na overleg tussen het College en Onze Minister van Financiën van Aruba, naar het oordeel van het College ook geen uitzicht bestaat dat binnen een redelijke termijn alsnog een vastgesteld jaarverslag zal worden toegezonden, bericht het College dienaangaande de raad van ministers van het Koninkrijk. Onze Minister, Onze Minister van Financiën van Aruba en de Staten ontvangen een afschrift van dit bericht.
2. Artikel 29, tweede, vierde tot en met het zesde, en achtste lid, is van overeenkomstige toepassing. Na toepassing van artikel 29, zesde lid, kan de raad van ministers van het Koninkrijk concluderen tot het geven van een aanwijzing aan Onze Minister van Financiën van Aruba om het jaarverslag alsnog zo spoedig mogelijk aan het College te zenden.

Hoofdstuk 8 Beroep en voorlopige voorziening bij de Raad van State van het Koninkrijk

Artikel 32. Beroep

1. Tegen een koninklijk besluit als bedoeld in deze rijkswet, houdende een aanwijzing, staat voor Onze Minister van Financiën van Aruba, gedurende dertig dagen na verzending van het desbetreffende besluit beroep open bij Ons. De Raad van State van het Koninkrijk is belast met het voorbereiden van het ontwerpbesluit inzake de beslissing op het beroep. Ons besluit wordt ter kennis van Onze Minister van Financiën van Aruba en de Staten gebracht.
2. De Raad van State van het Koninkrijk kan bij de voorbereiding van het ontwerpbesluit, bedoeld in het eerste lid, belanghebbenden, getuigen, deskundigen en tolken oproepen om tijdens het onderzoek ter zitting te worden gehoord. De Raad van State van het Koninkrijk stelt in ieder geval Onze Minister van Financiën van Aruba en zo hij dat wenselijk acht, andere ministers in de gelegenheid te worden gehoord.
3. De artikelen 6:5, 6:6, 6:14, 6:15, 6:16, 6:17, 6:21, 8:24, 8:25, 8:27 tot en met 8:29, 8:31 tot en met 8:36, eerste lid, 8:39, 8:61 en 8:62 van de Algemene wet bestuursrecht zijn van overeenkomstige toepassing.
4. Het ontwerpbesluit inzake de beslissing op het beroep, bedoeld in het eerste lid, is niet openbaar.
5. De vicepresident van de Raad van State van het Koninkrijk kan een procesreglement vaststellen voor de behandeling van het beroep, bedoeld in het eerste lid, en van het verzoek om een voorlopige voorziening, bedoeld in artikel 33.
6. Binnen twee maanden na ontvangst van het ontwerpbesluit kan Onze Minister, met vermelding van de gerezen bedenkingen, de Raad van State van het Koninkrijk verzoeken zijn ontwerp in nadere overweging te nemen. In het kader van die nadere overweging stelt de Raad van State van het Koninkrijk opnieuw Onze Minister van Financiën van Aruba en, zo de Raad van State van het Koninkrijk dat wenselijk acht, andere ministers van dat land in de gelegenheid te worden gehoord.
7. Ons besluit wijkt niet af van het ontwerp of, indien daarvan sprake is, het nader ontwerp, voor zover het advies van de Raad van State van het Koninkrijk uitsluitend is gebaseerd op rechtmatigheidsgronden, en voor het overige uitsluitend indien zeer zwaarwegende, op het in deze rijkswet geregelde toezicht betrekking hebbende gronden daartoe aanleiding geven. Indien Ons besluit afwijkt van het ontwerp of het nader ontwerp, wordt het in het Staatsblad geplaatst met een rapport van Onze Minister. Dit rapport bevat in ieder geval de argumenten op grond

waarvan wordt voorgesteld af te wijken van het ontwerp respectievelijk het nader ontwerp, alsmede het ontwerp zelf en indien daarvan sprake is, het nader ontwerp.

8. Ons besluit wijkt voorts niet af van het ontwerp dan na toepassing van het zesde lid, eerste volzin. Indien niet binnen twee maanden een verzoek om nadere overweging, bedoeld in de eerste volzin van het zesde lid, is gedaan, beslissen Wij zo spoedig mogelijk overeenkomstig het ontwerp van de Raad van State van het Koninkrijk.
9. Wij beslissen na ontvangst van het nader ontwerp zo spoedig mogelijk omtrent het nader ontwerp van de Raad van State van het Koninkrijk.
10. Besluiten van Onze Minister op grond van deze rijkswet zijn niet vatbaar voor beroep bij de administratieve rechter op grond van de landsverordening van Aruba die de administratieve rechtspraak regelt of de Algemene wet bestuursrecht. Dit geldt eveneens voor ons besluit als bedoeld in het eerste lid

Artikel 33. Voorlopige voorziening

1. Indien op grond van artikel 32, eerste lid, tegen een besluit beroep is ingesteld, kan Onze Minister van Financiën van Aruba, verzoeken om een voorlopige voorziening.
2. Indien onverwijld spoed, gelet op de betrokken belangen, dat vereist, kan door een daartoe door de vicepresident van de Raad van State van het Koninkrijk aangewezen lid of staatsraad een voorlopige voorziening worden getroffen. De voorlopige voorziening wordt zo spoedig mogelijk ter kennis van Onze Minister van Financiën van Aruba en de Staten gebracht.
3. De artikelen 6:5, 6:6, 6:14, 6:15, 6:17, 6:21, 8:68, 8:72, vijfde lid, 8:83, eerste, derde en vierde lid, en 8:84, van de Algemene wet bestuursrecht zijn van overeenkomstige toepassing.
4. De voorlopige voorziening vervalt, zodra door Ons is beslist op het beroep als bedoeld in artikel 32, eerste lid, voor zover daarvoor in de voorlopige voorziening, als bedoeld in het tweede lid van dit artikel, geen ander tijdstip is aangegeven.

Hoofdstuk 9 Overgangs- en slotbepalingen

Artikel 34. Evaluatiebepaling

Onze Minister en Onze Minister van Financiën van Aruba zenden binnen vijf jaar na de inwerkingtreding van deze rijkswet, en daarna telkens na een periode van vijf jaar tot het vervallen van deze rijkswet, aan de Staten-Generaal en de Staten een verslag over de doeltreffendheid en de effecten van deze rijkswet in de praktijk.

Artikel 35. Leden van het College Aruba financieel toezicht

De benoeming van degene die op de dag voorafgaand aan de inwerkingtreding van deze rijkswet lid respectievelijk voorzitter van het College Aruba financieel toezicht is in de zin van de Landsverordening Aruba Tijdelijk Financieel Toezicht, wordt van rechtswege gewijzigd in een benoeming tot lid respectievelijk voorzitter van het College Aruba financieel toezicht in de zin van deze rijkswet voor de resterende termijn van zijn benoeming zoals die geldt op grond van de Landsverordening Aruba Tijdelijk Financieel Toezicht.

Artikel 36. Documenten van het College Aruba financieel toezicht

1. Bij de inwerkingtreding van deze rijkswet worden de documenten die naar hun aard verband houden met de taken en werkzaamheden van het College Aruba financieel toezicht in de zin van de Landsverordening Aruba Tijdelijk Financieel Toezicht die nog niet zijn afgedaan alsmede die zijn beëindigd, overgedragen aan het College.
2. Zo spoedig mogelijk na het vervallen van deze rijkswet worden de documenten die naar hun aard verband houden met de taken en werkzaamheden van het College, overgedragen aan het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties met afschrift aan Onze Minister van Financiën van Aruba.

Artikel 37. Overgang collectieve sector en toepassing schuldnorm

VOORSTEL VAN RIJKSWET HOFA

1. Bij inwerkingtreding van deze rijkswet worden tot de collectieve sector gerekend de rechtspersonen die overeenkomstig het Protocol 2015 daartoe laatstelijk zijn aangewezen.
2. In de eerste drie begrotingsjaren na inwerkingtreding van deze rijkswet wordt de norm ten aanzien van de schuldquote toegepast op de schuld van de centrale overheid van het land Aruba exclusief mogelijke schulden volgend uit publiek private samenwerkingen.
3. Uiterlijk in het derde jaar na inwerkingtreding van deze rijkswet vindt overeenkomstig artikel 8, eerste lid, de eerste vaststelling van de collectieve sector onder deze rijkswet plaats en zal na deze vaststelling het Internationaal Monetair Fonds om een herberekening van de normen, bedoeld in artikel 4 van de Landsverordening waarborging houdbare overheidsfinanciën worden gevraagd.

Artikel 38. Vaststelling of wijziging regelgeving Aruba

1. De regering van Aruba biedt geen ontwerp voor een landsverordening tot wijziging of intrekking van de Landsverordening waarborging houdbare overheidsfinanciën aan de Staten aan, noch bekrachtigt zij een ontwerp voor een zodanige landsverordening, zonder de voorafgaande instemming van de raad van ministers van het Koninkrijk.
2. Indien een ontwerp voor een landsverordening als bedoeld in het eerste lid, na aanbieding niet is gewijzigd, kan de regering van Aruba afzien het ontwerp voorafgaande aan de bekrachtiging ervan aan de raad van ministers van het Koninkrijk voor te leggen.

Artikel 39. Rentepercentage covidlening

1. Bij inwerkingtreding van deze rijkswet verlaagt Onze Minister de door Aruba verschuldigde rente naar het niveau van het actuele rendement op Nederlandse staatsleningen met een looptijd gelijk aan de resterende looptijd vermeerderd met een opslag van 0,2 procentpunt.
2. Onze Minister van Financiën van Aruba kan eenmalig verzoeken de rente te verlagen naar het niveau van het dan geldende actuele rendement op Nederlandse staatsleningen met een looptijd gelijk aan de resterende looptijd vermeerderd met een opslag van 0,2 procentpunt.

Artikel 40. Herfinanciering buitenlandse leningen

1. Na inwerkingtreding van deze rijkswet herfinanciert de Staat der Nederlanden een deel van de op 31 mei 2024 bestaande en na inwerkingtreding van deze rijkswet aflopende buitenlandse leningen van Aruba tegen het actuele rendement op Nederlandse staatsleningen met eenzelfde looptijd vermeerderd met een beperkte opslag.
2. Indien de schuldquote op het moment van herfinanciering hoger is dan bedoeld in artikel 4.1 van de Landsverordening waarborging houdbare overheidsfinanciën, herfinanciert de Staat der Nederlanden de leningen, bedoeld in het eerste lid, niet volledig zonder tussentijdse aflossingen.
3. Aruba zet het rentevoordeel uit de herfinanciering van de aflopende buitenlandse leningen in voor de uitvoering van zijn investeringsagenda.

Artikel 41. Inwerking en verval

Deze rijkswet treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip en vervalt op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip.

Artikel 42. Horizonbepaling

1. Onverminderd de normen uit hoofdstuk 2 geldt voor het vervallen van deze rijkswet dat Aruba:
  - a. naar het oordeel van de Algemene Rekenkamer van Aruba de begrotingscyclus conform de geldende comptabiliteitsregels uitvoert;
  - b. de normen voor toezicht in nationale regelgeving heeft vastgelegd; en
  - c. een onafhankelijk landsorgaan, dat toeziet op de naleving van het onder b genoemde, heeft ingesteld en dat actief is.
2. Aruba kan aan de raad van ministers van het Koninkrijk, door tussenkomst van Onze Minister, het verzoek doen om deze rijkswet te laten vervallen als gedurende drie achtereenvolgende jaren voorafgaand aan het verzoek uit het besluit, bedoeld in artikel 27, tweede lid, volgt dat Aruba heeft voldaan aan de normen in de kolom (III) Vervallen rijkswet van het toetsingskader in de bijlage bij deze rijkswet.

VOORSTEL VAN RIJKSWET HOFA

3. Na toepassing van het tweede lid stemt de raad van ministers van het Koninkrijk in met het verzoek.
4. Het vervallen van deze rijkswet, bedoeld in het tweede lid, geschiedt bij koninklijk besluit op voordracht van Onze Minister.

Artikel 43. Citeertitel

Deze rijkswet wordt aangehaald als: Rijkswet houdbare overheidsfinanciën Aruba (Rijkswet HOFA).

Lasten en bevelen dat deze in het Staatsblad en in het Afkondigingsblad van Aruba zal worden geplaatst en dat alle ministeries, autoriteiten, colleges en ambtenaren die zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

DE STAATSSECRETARIS VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES,
DE MINISTER VAN FINANCIËN,

BIJLAGE – TOETSINGSKADER

		(I) Leenfaciliteit	(II) Licht toezicht	(III) Vervallen rijkswet	
A. Financiële normen					
1	Schuldnorm Artikel 3, lid 1, onder a	-	-	+	
2	Primair saldonorm Artikel 3, lid 1, onder b	+	+	+	
3	Primair saldonorm meerjarige begroting Artikel 3, lid 1, onder b	+	+	+	
4	Convergentieparagraaf voorziet in realistisch pad naar schuldnorm Artikel 4, lid 1	+	+	+	
5	Risicoreserve in begroting Artikel 4, lid 2	+	+	+	
6	Correctiemechanisme toegepast indien voorgeschreven Artikel 4, lid 4	+	+	+	
7	Aanwijzingen opgevolgd indien van toepassing Artikel 29, lid 7 (aanwijzingen)	+	+	+	
8	Tijdige vaststelling en rapportage collectieve sector Artikel 8 lid 1 en 5 (collectieve sector)	+	+	+	
B. Financieel beheernormen					
9	Begroting, uitvoeringsrapportages en jaarverslag worden tijdig aangeleverd Artikel 5, lid 1	+	+	+	
10	Begroting en jaarverslag voldoen aan de criteria van ordelijkheid en controleerbaarheid Artikel 5, lid 2	a) Ingericht conform Comptabiliteitsverordening	-	+	+
		b) Aansluitende cijfermatige presentaties	-	+	+
11	De begroting omvat alle verwachte inkomsten en uitgaven en deze zijn toereikend toegelicht. Artikel 5, lid 3	a) Met name afwijkingen van de begroting en beleidswijzigingen met een budgettaire impact van meer dan AWG 1 mln. zijn goed toegelicht	-	+	+
		b) Bijlagen met overzichten van en toelichting op publiek private samenwerkingen en eventuele fondsen	-	+	+

VOORSTEL VAN RIJKSWET HOFA

		c) Gemiddeld gewogen verschil tussen begroting en realisatie van een begrotingsjaar op economische hoofdcategorie is maximaal 10%	-	+	+
12	De begroting is actueel en realistisch Artikel 5, lid 4	a) De begroting is gebaseerd op recente begrotingsrealisaties en nationale statistieken en betrouwbare onafhankelijke ramingen	+	+	+
		b) Per jaar worden twee begrotingswijzigingen vastgesteld	-	+	+
13	De jaarrekening is voorzien van een goedkeurende accountantsverklaring op getrouwheid Artikel 5, lid 5		-	+	+
14	Risicoparagraaf Artikel 5, lid 6, onder a	bestaan	+	+	+
		werking	-	-	+
15	Collectieve sector-paragraaf Artikel 5, lid 6, onder b	bestaan	+	+	+
		werking	-	-	+
16	Deelnemingenparagraaf Artikel 5, lid 6 onder c	bestaan	+	+	+
		werking	-	-	+
17	Financieel beheer-paragraaf Artikel 5, lid 6, onder d	bestaan	+	+	+
		werking	-	-	+
C. Institutionele normen					
18	Begrotingscyclus wordt naar het oordeel van de Algemene Rekenkamer uitgevoerd conform Comptabiliteitsverordening Artikel 42, lid 1, onder a		-	-	+
19	Normen voor financieel toezicht in nationale regelgeving zijn vastgelegd Artikel 42, lid 1, onder b		-	-	+
20	Onafhankelijk nationaal toezichtsorgaan is ingesteld en actief Artikel 42, lid 1, onder c		-	-	+